PATVIRTINTA
Šiaulių rajono savivaldybės tarybos
2017 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. T-130

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS

VIEŠOJI BIBLIOTEKA

2016 METŲ VADOVO VEIKLOS ATASKAITA

2017
Šiauliai

TURINYS

I. Bibliotekos prieinamumas....2

II. Fondo formavimas....3

III. Vartotojų aptarnavimas....9

IV. Informacinė ir kraštotyrinė veikla....21

V. Metodinė veikla....22

VI. Mokslinio tyrimo darbas....25

VII. Personalas....27

VIII. Materialinė bazė....28

IX. Finansavimas....29

X. Išvados....30

PRIEDAI

Kraštotyros darbai....31

Kvalifikacijos kėlimo renginiai....35

I. BIBLIOTEKOS PRIEINAMUMAS

1. Bibliotekų skaičius:
   - Iš viso Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos sistemoje (toliau tekste – *VBS*) – 27;
   - Viešoji biblioteka (toliau tekste *VB*) – 1 (neturi aptarnavimo skyriaus ir skaitytojų aptarnavimo funkcijos neatlieka);
   - Miesto struktūriniai teritoriniai padaliniai (toliau tekste – *miesto biblioteka (MB)*) – 1 (Kuršėnų Vytauto Vitkausko biblioteką sudaro suaugusiųjų ir vaikų literatūros skyriai, esantys skirtingose patalpose);
   - Kaimo struktūriniai teritoriniai padaliniai (toliau tekste – *kaimo bibliotekos (KB)*) – 25. Statistinėje ataskaitoje dar pateikiami duomenys apie 28 kaimo bibliotekų fondą, nors realiai veikiančios yra 25 (3 kaimo bibliotekos Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu uždarytos), bet nespėjus peskirstyti fondą, jos statistikoje lieka. Sujungtų su mokyklų bibliotekomis kaimo bibliotekų nėra.

2. Tinklo pokyčiai.

2016 m. vasario 18 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-25 uždaryti Micaičių, Pakapės ir Smilgių struktūriniai teritoriniai padaliniai. Buvusios Smilgių bibliotekos ir Sauginių kaimo gyventojus du kartus per mėnesį, pagal sudarytą grafiką, aptarnavo Gilaičių bibliotekos darbuotoja. Micaičių kaimo gyventojai naudojosi miesto bibliotekos paslaugomis.

3. Nestacionarus aptarnavimas.

- Bibliotekiniai punktai – 2: Sauginiuose ir Smilgiuose.
- Bibliobusų nėra.
- Knygnešystė – kasmet auga knygnešių ir jų aptarnaujamų vartotojų skaičius, 2016 m. neįgalius ir senyvo amžiaus vartotojus aptarnavo 103 knygnešiai. Nestacionaraus vartotojų aptarnavimo rodikliai auga (*žr. 1 lentelę*), duomenys apie šią veiklą pradėti fiksuoti tik nuo 2014 m.

1 lentelė

Nestacionarus vartotojų aptarnavimas 2014–2016 m.

Nestacionarus aptarnavimas	2014	2015	2016	2014–2016 (+/-)
Knygnešių skaičius	86	102	103	+17
Aptarnaujamų vartotojų skaičius	82	80	132	+50
Knygnešių nuneštų leidinių skaičius	1 211	3 921	6 529	+2 608

4. Neįgaliųjų ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas.

Senyvo amžiaus (virš 80 metų) ir su sunkia negalia rajone gyvena apie 1.600 žmonių. Iš jų skaito nedaugelis, nes blogai mato, yra seni, psichiškai nesveiki arba visai neturi poreikio skaityti.

Kuršėnų miesto Vytauto Vitkausko bibliotekos darbuotojos bendradarbiauja su Kuršėnų neįgaliųjų klubo „Viltis“ nariais ir VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ lankytojais. Vaikų literatūros skyriuje, lydimi auklėtojos, lankosi specialiųjų poreikių moksleiviai, gyvenantys Pavenčių vidurinės mokyklos bendrabutyje. Jie skaito, naudojasi kompiuteriais, dalyvauja bibliotekos rengiamuose renginiuose. Turintiems judėjimo negalią įvažiavimo į biblioteką nėra, todėl neįgalieji informacinėmis paslaugomis naudojasi Pavenčių vidurinėje mokykloje (daugelis jų ten ir mokosi).

Aktyviausiai su neįgaliaisiais bendradarbiauja Kuršėnų Vytauto Vitkausko, Aukštelkės, Bubių, Raudėnų, Kairių, Naisių, Paežerių, Kurtuvėnų, Gruzdžių Augustino Griciaus, Verbūnų, Žadžiūnų bibliotekų darbuotojos.

Aukšelkės bibliotekoje kartą per savaitę susitinka bendruomenės moterys ir Socialinių globos namų gyventojai. Susitikimų metu įgyvendinami kūrybiniai sumanymai ir idėjos, neįgaliųjų rankdarbiais puošiamas bibliotekos interjeras.

5. Struktūros tobulinimas ir pokyčiai bibliotekoje.

2016 metais VBS esminių struktūros pokyčių nebuvo. Liepos mėnesį VB Informacijos ir kraštotyros skyriuje pradėjo dirbti kultūrinės veiklos vadybininkė Roberta Rasikienė, kuri patarimais ir idėjomis labai praturtino rajono bibliotekų veiklą.

II. FONDO FORMAVIMAS

1.Fondo būklė. VBS fonde yra 283 880 fiz. vnt. 23 902 pavadinimų dokumentų. Per penkerius metus, lyginant su 2012 m. VBS fondas sumažėjo 41 065 fiz. vnt., lyginant su 2015 m. – 22 063 fiz. vnt. Fondo kaita VBS 2012–2016 m. pateikta diagramoje *(žr. 1 pav.)*.

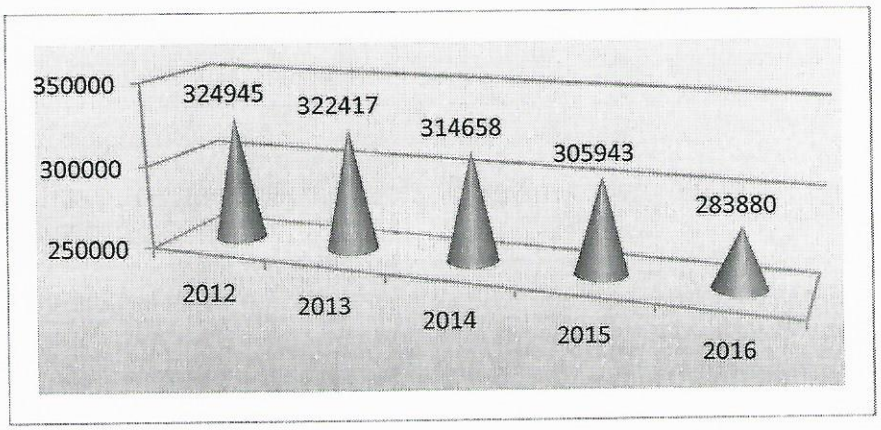

1 pav. VBS fondo kaita 2012–2016 m.

Analizuojant bibliotekų fondų sudėtį, atrenkami neaktualūs, pasenusio turinio, dubletiniai leidiniai, fondas kinta ne tik kiekybės, bet ir kokybės požiūriu, bet neatsinaujina tiek, kiek pageidautų vartotojai *(žr. 2 pav.)*. Knygos kasmet vidutiniškai brangsta 10 proc., ypatingai didelės vaikiškų knygų kainos, daugelio jų tėvai negali nupirkti, bibliotekose vaikai tap pat jų neranda.

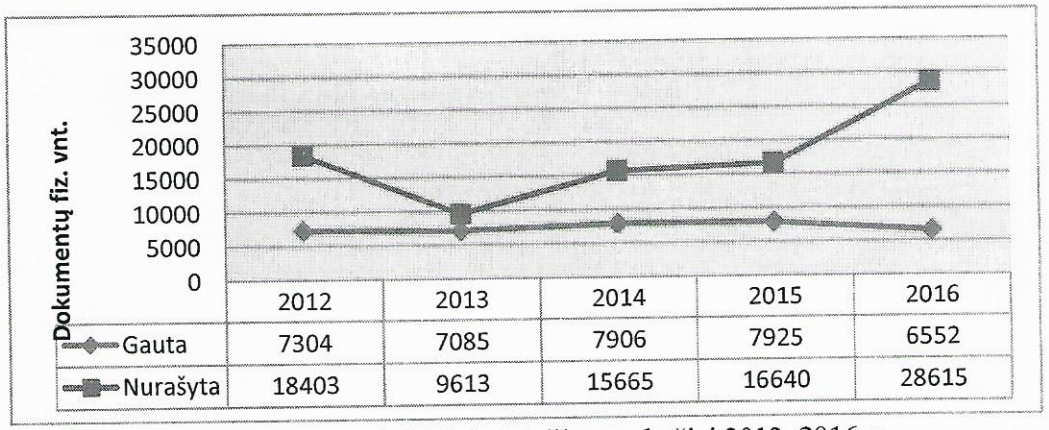

2 pav. VBS fondo nurašymo ir leidinių įsigijimo pokyčiai 2012–2016 m.

2016 m. Viešosios bibliotekos ir struktūrinių teritorinių padalinių fondus sudaro 283 880 fiz. vnt. dokumentų: knygų, periodinių leidinių, garsinių ir kitų dokumentų. VB fonde – 24 247 fiz. vnt. 8 proc. Nuo

viso fondo, MB – 39 238 fiz. vnt. 14 proc., KB – 220 395 fiz. vnt. 78 proc. (*žr. 3 pav.*). Dokumentų pasiskirstymas saugojimo vietos atžvilgių pastarąjį penkmetį išlieka nepakitęs.

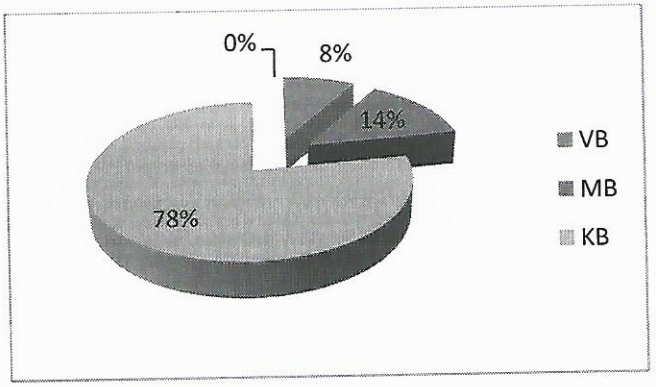

3 pav. VBS fondo 2016 m. pasiskirstymas saugojimo vietos atžvilgiu (proc.).

1. Fondo sudėtis pagal dokumentų rūšis.

Pagrindinę fondo dalį sudaro knygos ir serialiniai leidiniai VBS – 97,2 proc., ir tik 0,3 proc. viso fondo sudaro naujosios informacinės laikmenos (žr. *2, 3 lenteles ir 4 pav.*).

2 lentelė

Fondo sudėtis pagal dokumentų rūšis 2015-2016 m.

Biblioteka	Knygos ir serialiniai leidiniai, fiz.vnt.		% fonde		Periodiniai leidiniai, fiz.vnt.		% fonde		Elektroniniai, skaitmeniniai leidiniai, fiz.vnt.		% fonde	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
VB	24 140	23205	95,6	95,7	972	938	4,0	3,9	93	104	0,4	0,4
MB	40 226	38627	96,7	98,4	544	470	1,3	1,2	152	167	0,4	0,4
KB	233 020	217104	97,0	98,5	2 494	2598	1,0	1,2	618	667	0,3	0,3
VBS	**297 386**	**278936**	**97,2**	**98,3**	**4 010**	**4006**	**1,3**	**1,4**	**863**	**938**	**0,3**	**0,3**

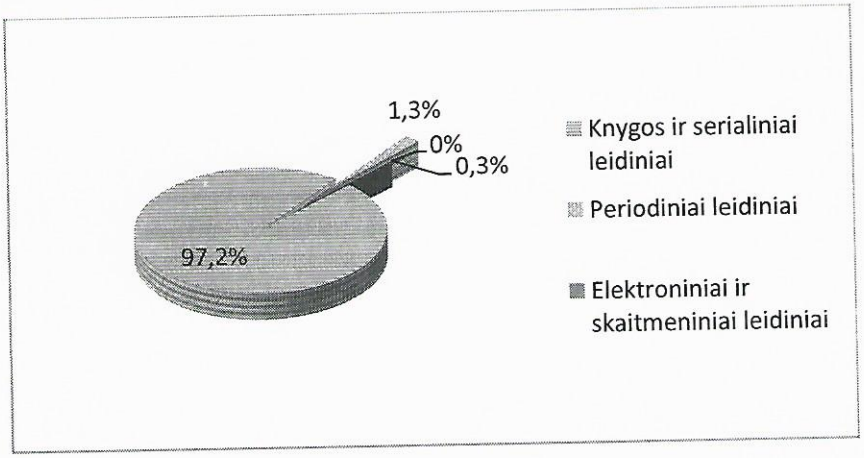

4 pav. VBS fondo sudėtis 2016 m. dokumentų rūšių atžvilgiu (proc.).

3 lentelė

VBS dokumentų fondo sudėtis 2016 m.

Biblioteka	Grožinės lit. fonde, fiz.vnt.	Grož.lit.% fonde	Šakinės lit. fonde, fiz.vnt.	Šakinės lit.% fonde	Periodinių leid. fonde, fiz.vnt.	Periodinių leid. % fonde
Viso fonduose	**195 073**	**68,7**	**84801**	**29,8**	**4006**	**1,4**
Viešoji	10 890	44,9	12419	51,2	938	3,8
Kuršėnų miesto	22 880	58,2	15914	40,5	470	1,2
Kaimo filialų	161 303	73,2	56468	25,6	2598	1,2

2. Dokumentų gavimas.

Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos dokumentų fondas yra jos funkcionavimo pagrindas ir visuomenės informacijos poreikių tenkinimo šaltinis. Viešoji biblioteka neturi abonemento ir neatlieka skaitytojų aptarnavimo funkcijų, todėl nauji dokumentai komplektuojami tik Informacijos ir kraštotyros skyriuje, Metodikos kabinete ir Saugykloje bei struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose. Per ataskaitinius metus VB gauta 141 fiz. vnt. (-77), MB – 891 fiz. vnt. (-91), KB fondai pasipildė 5 520 fiz. vnt. (-1 205) naujais dokumentais. (žr. *4ir5 lentelės*).

4 lentelė

Dokumentų gavimas VBS 2016 m.

Biblioteka	Viso gauta dokumentų, fiz. vnt.	Grožinės literatūros		Šakinės literatūros	
		fiz. vnt.	nuo viso gauta, %	fiz. vnt.	nuo viso gauta, %
Viešoji	141	42	29,7	99	70,2
Kuršėnų miesto	891	571	64,0	320	35,9
Kaimo bibliotekos	5520	4032	73,0	1488	26,9
Viso rajono fonduose	6552	4645	70,8	1907	29,1

5 lentelė

Periodinių leidinių gavimas VBS 2016 m.

Biblioteka	Periodiniai leidiniai, fiz. vnt.	Periodiniai leidiniai, pavad. skaičius
Viešoji	12	2
Kuršėnų miesto	249	20
Kaimo bibliotekos	1272	27
Viso sistemoje	**1533**	**27**

Didžioji per metus įsigyto fondo dalis – kaimo bibliotekose (84,1 proc.), miesto bibliotekoje – 14,1 proc, viešosios bibliotekos saugyklos, metodikos kabineto ir informacijos ir kraštotyros skyriaus fonde – 1,8 proc. *(žr. 5 pav.).*

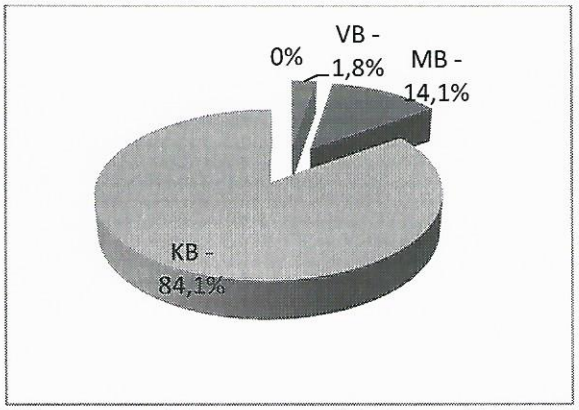

5 pav. 2016 m. gautų dokumentų paskirstymas į bibliotekų fondus (proc.).

Vienam gyventojui tenka 0,2 naujai gautų dokumentų. Iš jų:
-MB – 0,06 dokumento;
-KB – 0,2 dokumento (pagal pateiktus aptarnaujamo mikrorajono duomenis);
Per 2016 m. vidutiniškai miesto biblioteka gavo 891 fiz. vnt. dokumentų, o kaimo biblioteka - vidutniškai 220 fiz. vnt.
Vienam gyventojui tenka 0,02 garsinių ir regimųjų dokumentų. Iš jų:
- MB – 0,01;
- KB – 0,03 (pagal pateiktus aptarnaujamo mikrorajono duomenis).
Naujai gautų garsinių ir regimųjų dokumentų % visame dokumentų fonde sudaro:
Viso sistemoje – 2,3%,
VB – 0,6%,
MB – 2,2%,
K– 2,5%.

4. Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti. Iš visų šaltinių vienam gyventojui dokumentų įsigijimui teko 1,48 Eur, vienam vartotojui – 7,17 Eur. Detalesnis lėšų paskirstymas pateikiamas 6 lentelėje.

6 lentelė

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui ir vartotojui dokumentams įsigyti

Lėšų šaltinis	Gauta lėšų, Eur		Tenka lėšų 1 gyventojui, Eur		Tenka lėšų 1 vartotojui, Eur	
	2015	**2016**	2015	**2016**	2015	**2016**
Valstybės biudžetas	28.304,56	**31 668,00**	0,69	**0,87**	3,7	**4,2**
Savivaldybės biudžetas	3.185,82	**15 000,00**	0,1	**0,4**	1,4	**2,02**
Kiti šaltiniai	9.065,74	**7 038,99**	0,23	**0,16**	1,2	**0,95**
Viso	**40.556,12**	**53 706,99**	**0,98**	**1,48**	**5,3**	**7,17**

Kultūros ministerija 2016 metams naujų dokumentų įsigijimui skyrė 31 668,00 Eur. Už

šias lėšas įsigyta 4 287 fiz. vnt. dokumentų.

Ataskaitiniais metais paramos (paramos ir dovanojimo būdu) gauta 2 265 fiz. vnt. dokumentų už 7 038,99 Eur. (2015 metais už 9 213,04 Eur). Periodikos prenumeratai savivaldybė skyrė 15 000,00 Eur. Užprenumeruoti 27 pavadinimų leidiniai (9 pavadinimai laikraščių ir 21 pavadinimas žurnalų).

Bibliotekos dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės inicijuotoje akcijoje „Knygų Kalėdos". Bibliotekos bičiuliai pradžiugino bibliotekas ir jų vartotojus dalyvaudami 43–juose akcijos renginiuose, dovanodami naujas ir populiarias knygas. Akcijos metu bibliotekų fondai pasipildė 404 fiz. vnt. leidinių. Juos padovanojo 4 organizacijos ir 112 žmonių. Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus" jaunuosius skaitytojus pradžiugino 810 fiz. vnt. vaikiškų knygų už 468,26 Eur. Fondo dovanotos knygos pasiekė visas rajono bibliotekas.

Šiaulių Rotary moterų klubas „Harmonija" Kurtuvėnų bibliotekai dovanojo 59 fiz. vnt. naujų ir populiarių leidinių. 180 fiz. vnt. leidinių už 239,40 Eur įsigyta iš 2% gyventojų pajamų mokesčio pervestos paramos. Knygos skirtos projekto „Verslo ir amatų akademija" tęstinumui.

Vertingiausią paramos dalį sudaro Kultūros tarybos dalinai finansuojami leidiniai – 247 fiz. vnt. už 2338, 49 Eur.

5. Dokumentų nurašymas. Daug dėmesio buvo skiriama fondų analizei, atrenkami leidiniai nurašymui, nes fonduose sisikaupė daug susidėvėjusių, neaktualaus turinio leidinių. Per penkmetį buvo nurašyta 88,9 tūkst. fiz. vnt, 2016 m. nurašyta 28 615 (11 975 daugiau nei 2015 m.) fiz. vnt. neaktualių, dubletinių, susidėvėjusių bei skaitytojų sugadintų dokumentų – 32 proc. nuo visų per penkmetį nurašytų leidinių (*žr. 7 ir 8 lenteles ir 6 pav.*).

7 lentelė

Dokumentų nurašymas VBS 2016 m.

Biblioteka	Nurašyta fizinių vienetų	Nurašyta pavadinimų
VB	172	126
MB	3 243	2 075
KB	25 200	1 594
VBS	**28 615**	**2 300**

8 lentelė

Dokumentų nurašymo priežastys VBS 2016 m.

Nurašymo priežastys	**Fizinių vienetų skaičius**	**Nurašymo nuo viso fondo %**
Susidėvėję	28 400	0,9
Praradę aktualumą	138	0,005
Vartotojų prarasti	77	0,003

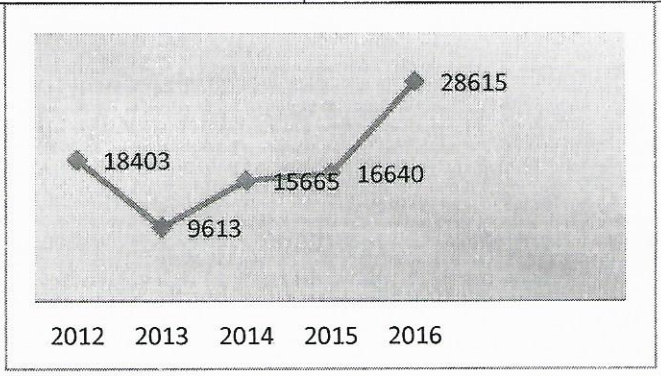

6 pav. Dokumentų nurašymo pokyčiai VBS 2012–2016 m.

6. Aprūpinimas dokumentais.

Nepaisant to, kad gyventojų skaičius mažėja, bet aprūpinimo dokumentais rodiklis, susidėvint fondams ir vis brangstant leidiniams –mažėja taip pat (*žr. 8 lentelė*).

8 lentelė

Dokumentų, tenkančių 1 gyventojui ir 1 skaitytojui 2012-2016 m., rodikliai

Biblioteka	Metai	Teko dokumentų, fiz. vnt.	
		Vienam gyventojui	Vienam vartotojui
VBS	**2016**	**6,8**	**38,3**
	2015	7,2	41,0
	2014	7,6	41,3
	2013	6,8	42,7
	2012	7,5	41,5
MB	**2016**	**2,6**	**19,2**
	2015	3,5	21,9
	2014	2,9	22,8
	2013	2,9	24,2
	2012	3,9	26,6
KB	**2016**	**8,3**	**40,9**
	2015	9,5	43,2
	2014	8,1	43,0
	2013	7,8	44,1
	2012	7,9	41,6

7. Fondo naudojimas. Fondo naudojimo rodiklis kasment kinta labia menkai 1-2 vieneto dešimtosiomis. 2016 m. fondo apyvartos rodikliai pateikiami lentelėje (žr. *9 lentelė*).

9 lentelė

Fondo apyvartos 2016 m. rodikliai

Biblioteka	**Fondo apyvarta**
VBS	**0,6**
VB	0,02
MB	0,9
KB	0,6

8. Saugyklos fondas. VBS saugykloje metų pabaigoje buvo 17 129 fiz. vnt., per metus fondas pasipildė 53 fiz. vnt. Kaip ir kasmet fondo naudojimo rodiklis labia žemas – fondo apyvarta 0,03.

9. SVB mainų fondas. SVB mainų fonde saugoma 10 391 fiz. vnt., nurašyta 4 908 fiz. vnt. Kitų bibliotekų poreikio, gauti leidinių iš šio fondo, nebuvo.

10. SVB atsarginis fondas. Atsarginio fondo VBS nėra.

11. Fondo patikrinimas. Keičiantis bibliotekos darbuotojams patikrintas Bridų bibliotekos fondas.

12. Fondo rekatalogavimas. Katalogai. Per metus automatizuotai parengti 1 385 įrašai. Rekataloguota 11 152 egz. dokumentų. Fondo rekatalogavimą baigė Kuršėnų Vytauto Vitkausko vaikų literatūros skyrius, Gruzdžių, Gilvyčių, Kužių, Raudėnų, Naisių, Aukštelės, Romučių, Ringuvėnų, Varputėnų, Žadiūnų bibliotekos. 2017 m. planuojama baigti visų rajono bibliotekų fondų rekatalogavimą.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

1.Vartotojų telkimas. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Šiaulių rajone 2016 m. gyveno 41 534, lyginant su 2015 m. gyventojų skaičius sumažėjo tik 0,56 proc. *(žr. 10 lentelė).* Seniūnijų duomenimis Šiaulių rajono VBS aptarnaujamame mikrorajone gyveno 36 081 gyventojai (uždarius 3 padalinius, jų mikrorajonų gyventojai nebuvo priskirti kitoms bibliotekoms). Realus, gyvenančių bibliotekos aptarnaujamuose mikrorajonuose, gyventojų skaičius yra dar mažesnis, nes daugelis emigravusių ir retai parvykstančių namo, deklaravę gyvenamąją vietą Šiaulių rajone.

10 lentelė

Gyventojų ir vartotojų skaičiaus pokyčiai 2012–2016 m.

	2016	2015	2014	2013	2012
Gyventojų skaičius					
Lietuvos statistikos departamento duomenys	41 534	41 780	42 217	42 869	43 449
Seniūnijų duomenys	36 081	40 166	41 292	42 321	42 193
Vartotojų skaičius	**7 400**	**7 456**	**7 610**	**7 548**	**7 821**
Sutelkimo procentas					
Nuo Lietuvos statistikos departamento skaičiaus	**17,8**	**17,8**	**18,0**	**17,6**	**18,0**
Nuo seniūnijų duomenų	**20,5**	**18,6**	**18,4**	**17,8**	**18,3**

Vidutinis gyventojų skaičius, tenkantis vienai bibliotekai:
VBS – 1.387;
MB – 11.230;
KB – 994.

Nors gyventojų skaičius Šiaulių rajone per penkmetį sumažėjo apie 15 proc., vartotojų skaičius bibliotekose sumažėjo tik 5 proc. Pagrindinės priežastys bibliotekos vartotojų mažėjimui turėjo:

- Neigiami demografiniai pokyčiai: mažėjantis gyventojų skaičius, spartus kaimo gyventojų senėjimas.
- Pagerėjęs, bet vis dar nepakankamas finansavimas laikraščiams ir žurnalams. Periodinių leidinių asortimentas turėtų būti gerokai platesnis.
- Net 38,5 proc. VBS padalinių dirbą nepilną darbo dieną.

2.Vartotojų aptarnavimas. Rajono bibliotekos laukia skaitytojų, kviečia į įvairius renginius, bendruomenių patalpose, kitose potencialiems vartotojams prieinamose erdvėse pateikia naujų knygų sąrašus, efektyviai panaudoja elektroninius šaltinius. Šešios bibliotekos (Kuršėnų Vytauto Vitkausko, Raudėnų, Kairių, Kužių, Gruzdžių ir Naisių) vartotojus aptarnauja LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemėje. Tų bibliotekų vartotojai daug patogiau gali naudotis bibliotekų paslaugomis.

Vartotojų sudėties pokyčiai. Vartotojų sudėtis labai mažai keičiasi. Aktyviausi – vaikai, pensininkai, bedarbiai, namų šeimininkės, tarnautojai, vienas kitas verslininkas ar ūkininkas. Kadaise buvusių pačių aktyviausių bibliotekų lankytojų vaikų grupė taip pat mažėja. Nors rengiami ir vykdomi projektai, naudojami įvairiausi inovatyvūs būdai ir priemonės – ne visada sulaukiama tokio rezultato, kokio tikimasi (*žr. 11 lentelė*).

11 lentelė

Vartotojų vaikų skaičiaus pokyčiai

Biblioteka	2016		2015	+/-	2014	+/-	2013	+/-	2012	+/-
MB	453	+15	438	-31	469	-8	477	+16	461	-98
KB	1 878	-41	1 919	-189	2 108	+5	2 103	-268	2 281	-156
VBS	**2 331**	**-26**	**2 357**	**-215**	**2 577**	**-3**	**2 580**	**-162**	**2 742**	**-254**

3. Apsilankymų skaičius. Lankytojų skaičius bibliotekose parodo bibliotekos, kaip traukos centro svarbumą mikrorajone. Iš viso rajono bibliotekose 2016 m. apsilankė 64 184 lankytojai, lyginant su 2015 m. – (+140) (*žr. 7 pav.*).

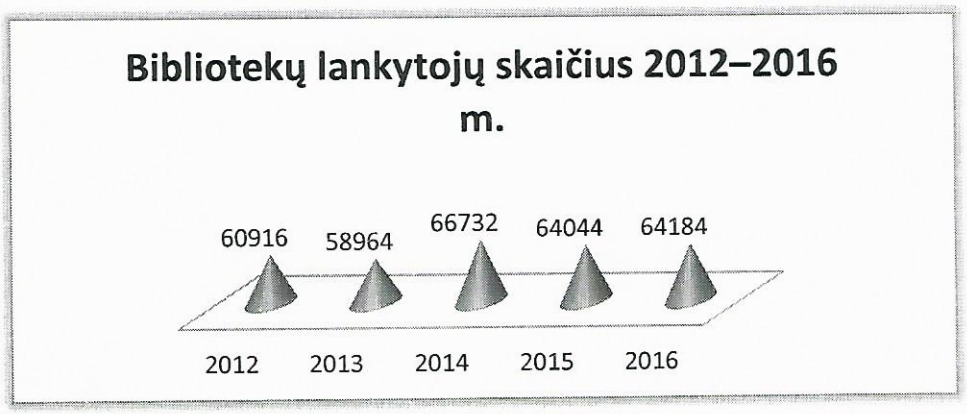

7 pav. Apsilankymų skaičiaus pokyčiai VBS 2012–2016 m.

4. Lankomumas. Vidutinis lankomumas išlieka stabilus – 8,7, per penkmetį išaugo tik 0,5.

- VBS – 8,7
- MB – 8
- KB – 8,9.

Vaikų lankomumas:

- VBS – 9,3
- MB – 7,2
- KB – 9,7.
-

5. Išduotis (fiz. vnt.). Šis labai svarbus bibliotekinės veiklos rodiklis po daugelio metų išaugo beveik penktadaliu *(žr. 8 pav.)*. Galima teigti, kad didelės įtakos turėjo lėšos, skirtos periodinių leidinių, labai paklausių bibliotekose, prenumeratai.

Išduota viso 173 764 fiz. vnt. (+27 464), 18,8 proc. daugiau negu 2015 m. Iš to sk.:
- MB – 35 289 išduota fiz. vnt., (+2 878) arba 8,8 proc. daugiau negu 2015 m.
- KB – 138 475 113 889 fiz. vnt., (+ 24 586) arba 21,6 proc. daugiau negu 2015 m..

Išduota dokumentų į namus 130 380 (+14 933) fiz. vnt. Iš jų:
MB – 22 855 (+1 529) fiz. vnt.
KB –107 525 94 121 (+ 13 404) fiz. vnt.

Išduota dokumentų vietoje 43 384 fiz. vnt.

Bibliotekų fonduose atsiradus daugiau periodinių leidinių, lankytojai noriai juos skaitė bibliotekoje, tai parodo gerokai didesnis leidinių išduotų vietoje rodiklis. 2016 metais VBS jis pasiekė net 25 proc. Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekoje vietoje pasinaudota 12 434 fiz. vnt. arba 35,2 proc. nuo visos išduoties, KB – 30 950 fiz. vnt. (22,4 proc.).

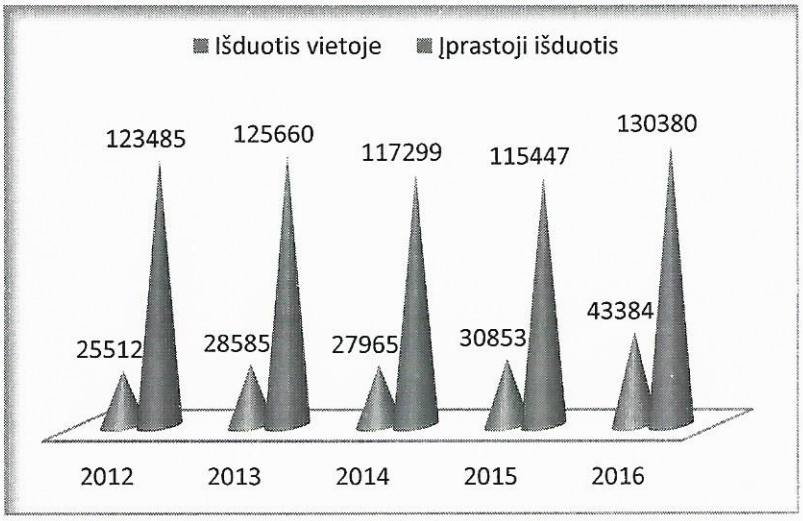

8 pav. Dokumentų išduotų VBS 2012–2016 m. pasiskirstymas naudojimosi vietos aspektu.

5. Skaitomumas.

Šis labai svarbus bibliotekinės veiklos rodiklis po daugelio metų išaugo *(žr. 9 pav.)*. Bendras skaitomumo rodiklis 2016 – 23,5 2015 m. 19,6, -2014 m. – 19,0 (2013 m. –20,4, 2012 m. – 19, 2011- 19,1) t.sk.:

- MB – 2016 – 17,5 2015 m. 17,0, 2014 m. –16,4 (2013 m. – 17, 2012 m. –13,1, 2011 m. –15);

- KB – 2016– 25,7, 2015– 20,5, 2014 – 19,9 (2013 m. – 21,5,2012 m. –20,7, 2011 m. –20,7).

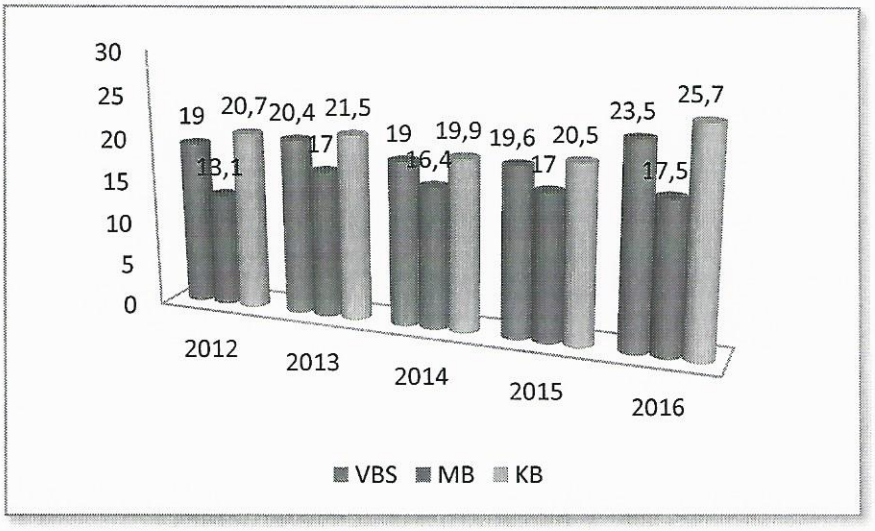

9 pav. Skaitomumo pokyčiai VBS, miesto ir kaimo bibliotekose 2012–2016 m.

7. Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius.

Uždarius 3 kaimo bibliotekas, 2 bibliotekas perkėlus į renovuotas, bet šiek tiek mažesnio naudingo ploto patalpas, lankytojams skirtų darbo vietų sumažėjo (-27). Vykdant projektą „Verslo ir amatų akademija“, įrengiant MINI darbo biurus šešiose rajono bibliotekose (Raudėnuose, Kuršėnuose, Kužiuose, Gruzdžiuose, Meškuičiuose ir Kairiuose) kompiuterizuotų darbo vietų skaičius vartotojams išaugo iki 135, iš jų 51 kompiuterizuota darbo vieta darbuotojams. Visi VB teritoriniai padaliniai turi internetinį ryšį.

8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas.

Bibliotekininkai daug laiko skyrė gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymams ir konsultacijoms. Buvo konsultuojama įvairiausiomis temomis: bendravimo (skype, el. pašte, socialiniuose tinkluose); paieškos internete; el. valdžia (el. deklaravimas, gyvenamos vietos deklaravimas ir kt.); el. bankininkystė; švietimas (nuotolinės studijos, kalbų mokymosi galimybės internete, el. katalogai, duomenų bazės); kultūra ir laisvalaikis; sveikata; darbo paieška ir t.t. Ataskaitiniais metais SVB padaliniuose vartotojai mokyti 271 valandą (-133).

9. TBA. Neigiami atsakymai.

Ženkliai išaugo TBA (tarpbibliotekinių mainų) paslaugų poreikis. Jau daugelį metų buvo kasmet užsakoma tik po vieną kitą leidinį. Įdiegus LIBIS TBA posistemę, padalinių darbuotojos, gavusios prisijungimo vardus ir slaptažodžius pačios užsisakinėjo leidinius. 2016 m. iš Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos fondų buvo užsakytas 91 dokumentas. Kaimo bibliotekų vartotojai pasinaudojo 79 leidiniais, aktyviausi – Gilaičių ir Naisių bibliotekų lankytojai. Iš rajono viešosios bibliotekos Saugyklos padalinių darbuotojos vežasi pačios arba bibliotekos vairuotojas nuveža į bibliotekas pageidaujamas knygas. Iš Saugyklos fondo 2016 m. išduota 522 (-236) fiz. vnt. dokumentų. Saugyklos fondų apyvarta metai iš metų nekinta – 0,03.

10. Renginiai. Renginių formos ir tematika.

2016 metai Šiaulių rajono savivaldybės viešajai bibliotekai (ŠRSVB) buvo išskirtiniai. Visų pirma todėl, kad šie metai Lietuvos Respublikos Seimo sprendimu buvo paskelbti Bibliotekų

metais, o antra – šiemet biblioteka, apjungianti 26 teritorinius padalinius, pažymėjo 65-ąsias gyvavimo metines.

Neatsiejama bibliotekų veiklos sritis – renginiai. Svarbią vietą užima parodos, kiti renginiai: literatūriniai, kultūriniai, informaciniai arba šviečiamojo pobūdžio. Renginio formą ir tematiką lemia auditorija, jos sudėtis, išsilavinimas, amžius, interesai, profesija ir pan. Dabar yra susiformavęs savotiškas renginių stereotipas – kalendorinių datų ir rašytojų jubiliejų, sukakčių minėjimai. Kasmet minima Laisvės gynėjų, Lietuvos valstybės atkūrimo Nepriklausomybės dienos. Tačiau yra ir kitokios tematikos renginių: daug dėmesio teikiama skaitymo skatinimui, etnografijos, papročių puoselėjimui, susitikimams su įdomiais žmonėmis. Parodos – populiariausia ir universaliausia renginių forma. Vaizdinių renginių tematika labai įvairi: literatūros parodos, teminės lentynos, žanrinės, kilnojamosios parodos ir pan. Ataskaitiniais metais renginių skaičius šiek tiek pradėjo augti *(žr. 10 pav.)*.

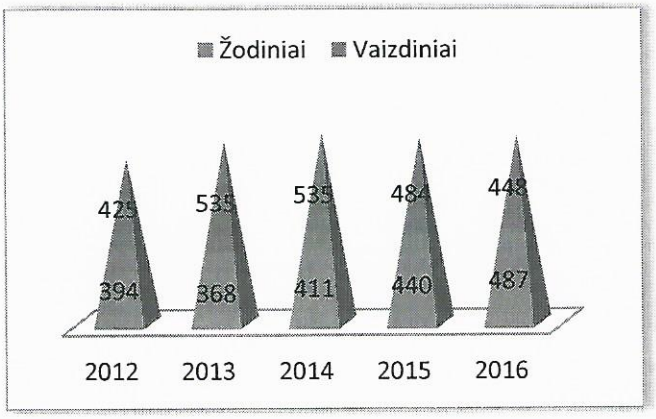

10 pav. Renginių dinamika 2012-2016 m.

Visoje renginių gausybėje parodos sudarė 48 proc., žodiniai renginiai – 52 proc. Kaimo bibliotekose vaizdiniai renginiai (dokumentų, kolekcijų ir meninių dirbinių parodos) sudaro 52 proc., miesto filiale – 53 proc.

Vienas svarbių ir ypatingai su bibliotekų veikla siejamų akcijų – „Vasara su knyga“. Į šią akciją prisijungė 17 padalinių, įvyko 57 renginiai, kuriuose dalyvavo net 1 029 lankytojai. Vaikų ir jaunimo skaitymo skatinimo idėja sulaukė ypatingo populiarumo ir susidomėjimo. Šiai akcijai įgyvendinti buvo organizuojami įvairiausi užsiėmimai: garsiniai skaitymai, protų mūšiai, vaidinimai, kūrybinės dirbtuvės, pasitelkiant planšetinius kompiuterius ir kitas priemones. Aktyviausi bibliotekų skaitytojai, įveikę paskelbtą iššūkį, buvo apdovanoti prizais.

Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka dalyvavo, pristatydama naujausias edukacines priemones, įsigytas Kultūros Tarybos finansuoto projekto „Biblioteka – kūrybiškumui ir edukacijai“ Telšių Karolinos Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje ir Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešojoje bibliotekoje, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos organizuotoje knygų mugėje „Skaityk – būk asmenybė“. Šviečiantys smėlio staliukai ir šviečiantys molbertai sulaukė ypatingo susidomėjimo vaikų tarpe *(žr. 1 nuotr.)*. Edukacinio užsiėmimo dalyviai: vaikai ir suaugę galėjo atsipalaiduoti: piešti įvairiausiomis spalvomis ant šviečiančių molbertų, keisti spalvas, taip sukuriant kaskart skirtingą meno šedevrą; lipdyti neįprastu, kiek kitokiu smėliu. Sklindanti foninė, relaksacinė muzika padėjo sukurti dar jaukesnę erdvę kūrybai. Pasisėmę gerų emocijų, patyrę kūrybinę laisvę, knygų mugės dalyviai džiaugėsi neįprasta smėlio ir šviesos terapija. Nauja kūrybinė patirtis trumpam padėjo atitrūkti nuo kasdienybės ir panirti į pojūčių pasaulį. Edukacija su priemonėmis taip pat buvo surengta Šiaulių miesto savivaldybės viešojoje bibliotekoje, Aukštelkės, Meškuičių, Ginkūnų, Kairių ir kt.bibliotekose.

1 nuotr. Edukacinis užsiėmimas „Spalvotai šviečiantys smėlio staliukai“. Nuotr. Robertos Rasikienės.

Atskleisdami bibliotekos teikiamas daugialypes paslaugas ir renginius nuolat vykdoma 11 edukacinių ugdomųjų užsiėmimų: „Oliziukų“ („gyvų“ žaislų) gamyba“, „Teatrinės lėlės – kas tai?“, „Angeliukų gamyba“, „Spalvotai šviečiantys šviesos staliukai“, „Šviečiantys molbertai“, „Užgavėnių kaukių gamyba“, „Advento papročiai. Snaigių karpymas“, „Velykinės puošmenos“ ir kt. Edukacinės veiklos tematika priklausomai nuo metų laiko šiek tiek keičiasi ir vis pasipildo kūrybingomis mintimis.

Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės paskelbtai akcijai „Knygų Kalėdos“ paminėti ir populiarinti bibliotekose rengti edukaciniai užsiėmimai, koncertai ir kitos įdomios veiklos. Pirmą kartą bibliotekos darbuotojai inicijavo netradicinį fotografijų konkursą „Aš ir šviečianti biblioteka“, kurio tikslas buvo populiarinti naujas bibliotekų iškabas. Dalyviai buvo skatinami fotografuotis prie bibliotekų. Artėjant gražiausioms metų šventėms išrinktos gražiausios, originaliausios, kūrybiškiausios, mėgstamiausios, įdomiausios, bendruomeniškiausios, meniškiausios, šventiškiausios fotografijų konkurso „Aš ir šviečianti biblioteka“ nuotraukos. Konkursui buvo atsiųstos 28 nuotraukos iš 13 bibliotekų. Socialiniame tinkle daugiausiai balsuota buvo už Rasos Gricienės nuotrauką (Raudėnų biblioteka). Jai skirta I-oji vieta. Aurelijai Kniurienei (Kurtuvėnų biblioteka) – II-oji vieta, III-oji vieta atiteko Jurgitai Jasiškytei (Gruzdžių Augustino Griciaus biblioteka, IV-oji vieta – Livijai Sutkutei (Varputėnų biblioteka). Nugalėtojai apdovanoti specialiais prizais ir padėkos raštais. Specialiu naujienų portalo „Etaplius“ prizu apdovanotas Lukas Stalevičius (Ginkūnų biblioteka).

Bendradarbiaujant su naujienų portalu „Etaplius“ surengtos kūrybinės-edukacinės dirbtuvės jaunimui Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos salėje ir Meškuičių padalinyje *(žr. 2 nuotr.)*. Žurnalistė ir vaizdo-garso režisierius vedė profesionalius mokymus, susijusius su kūryba. Jaunimas, pasitelkiant išmaniąsias technologijas: telefonus ir planšetinius kompiuterius, kūrė filmukus, dalyvavo rengtame konkurse „Rodom“ ir buvo apdovanoti prizais. Vykdyta ir daugiau mokymų susijusių su išmaniosiomis technologijomis Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekoje, taip pat šios bibliotekos Vaikų literatūros skyriuje. Skatinamas jaunimo informacinis raštingumas, kūrybiškumas, o tuo pačių ir skaitymo skatinimas, nes visos veiklos neatsiejamos nuo žinių ir domėjimosi naujausiomis technologijomis.

2 nuotr. Kūrybinės-edukacinės dirbtuvės „Rodom“ Meškuičių bibliotekoje. Nuotr. Almanto Šlivinsko.

Dar viena ypatingai su bibliotekomis susijusi veikla – „Metų knygos“ rinkimai. Šioje akcijoje dalyvavo 10 padalinių. Keturios bibliotekos už kūrybiškas ir įdomias veiklas, pristatant ir populiarinant knygas, buvo apdovanotos knygų rinkiniais: Naisių biblioteka laimėjo vaikų knygos penketuke, Raudėnų biblioteka – suaugusiųjų knygų penketuke, Drąsučių ir Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekos – poezijos knygų penketuke.

Aukštelkės biblioteka organizuojant renginius glaudžiai bendradarbiauja su kaimo bendruomene „Aukštarūžė“, Aukštelkės mokykla, Socialinės globos namais. Rengia įdomius edukacinius užsiėmimus susijusius su rankdarbiais, naudoja naujas edukacines priemones: smėlio ir šviesos staliukus, molbertus. Prieš gražiausias metų šventes Šv. Kalėdas, bibliotekininkės suorganizavo užsiėmimą „Seno žaislo istorija“, kurio metu vaikai sužinojo apie žaislus, kuriais žaidė jų tėvai, seneliai, kuo jie skyriasi nuo dabartinių, taip pat praktinės užduoties metu teko nupiešti labiausiai patikusį žaislą (*žr. 3 nuotr.*). Kiekvienos veiklos metu bibliotekininkės stengiasi panaudoti knygas, taip skatindamos skaitymą.

3 nuotr. Edukacinis užsiėmimas „Seno žaislo istorija“. Nuotr. Robertos Ščeponavičiūtės.

Bubių bibliotekos darbuotoja Jūra Valuckienė spalio mėnesį pristatė įdomią ir neįprastą laivų modelių parodą „Ypatingas istorijas menanti...“. Laivų modelius Bubiuose kuria Vykintas Kaziūnas. „Svarbiausia – turėti noro, fantazijos ir tiesiog būti pakerėtam jūros vėjo“, – taip apie laivų modelių kūrybą kalbėjo parodos autorius.

Gegužės 20-22 dienomis Kuršėnuose šurmuliavo šventė „Kuršėnai – puodžių sostinė“, skirta miesto įkūrimo 435-osioms metinėms. Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos iniciatyva pirmą kartą šventės metu veikė Knygų mugė, kurioje dalyvavo Lietuvos mažųjų ir vidutinių leidėjų asociacijos leidyklos: „Andrena“, „Bonus Animus“, „Gelmės“, „Gimtasis žodis“, „Žara“*(žr. 4 nuotr.)*.

4 nuotr. Kuršėnų miesto šventėje Lietuvos mažųjų ir vidutinių leidėjų asociacijos leidyklas reklamavo personažai. Nuotr. Birutės Litevkienės.

Spalvingi, linksmai nuteikiantys ir žaismingi knygų personažai kvietė apsilankyti Knygų mugėje ir įsigyti naujausių leidinių. Rajono bibliotekinkų sukurti knygų personažai, pagyvino ir šventinę eiseną į Daugėlių pušyną *(žr. 5, 6 nuotr.)*. Viešosios bibliotekos pakviestas monetų kalėjas Nerijus Erminas kiekvienam pageidaujančiam šventės dalyviui nukalė Kuršėnų miesto jubiliejui skirtas vardines monetas.

5 ir 6 nuotr. Bibliotekos atstovai šventinėje eisenoje. Nuotr. Almanto Šlivinsko.

Gilaičių biblioteka 2016 metų gruodžio 2 dieną paminėjo 45-erių metų sukakties šventę. Bibliotekos veiklos paminėjimo šventę pradėjo Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro vaikų ir jaunimo teatras „Ikaras“ (vadovai Leontina ir Petras Valskiai). Renginio metu prisiminti visi buvę darbuotojai, įdomiausios vykdytos veiklos ir prasmingiausi projektai. Visus sužavėjo, bibliotekos pagalbininko, informacinių technologijų inžinieriaus Rolando Andrušaičio susuktas mėgėjiškas filmukas apie Gilaičių bibliotekos jaunuosius skaitytojus ir jų išsakytas mintis apie biblioteką. Profesionaliai atliekamas skambias dainas, instrumentinius kūrinius dovanojo Gilaičių filialo Kužių salės kultūros darbuotojai. Jubiliejaus įvairiapusiškumas atskleidžia Gilaičių bibliotekininkės bendradarbiavimą su įvairiais atlikėjais ir bendruomene, tuomet ir renginys tampa įdomus ir patrauklus.

Kiekvieni metai atneša naujus susitikimus ir naujas patirtis. Bibliotekos bendradarbiaudamos su kultūros centrais, bendruomenėmis organizuoja susitikimu su rašytojais. Rudeniškai spalvotą rugsėjo 23-iąją Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekoje pristatyta Dariaus Rekio poezijos rinkinė „Pražydusios klumpės“. Pristatyme dalyvavo knygos autorius Darius Rekis – poetas, rašytojas, mokslininkas ir visuomenininkas, Klaipėdos universiteto Studentų reikalų skyriaus vedėjas.

Gruzdžių Augustino Griciaus biblioteka – viena aktyviausių organizuojant renginius ir parodas, o minčių ir idėjų bibliotekininkėms niekada nestinga. Renginių populiarumas ir lankytojų aktyvumas atskleidžia, jog biblioteka Gruzdžiuose mėgstamiausia susitikimų vieta.

Rugpjūčio 20 dieną Gruzdžiuose buvo minimas 380-ies metų miestelio jubiliejus. Prie šventės prisijungė ir Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos organizuoto projekto „Personažų šėlsmas bibliotekose“ baigiamasis renginys. Šiaulių valstybinės kolegijos IP14 studentės Simonos Stelmakovaitės sukurtas žaismingas plakatas skatino dalyvauti projekte. Projekte dalyvaujančiuose bibliotekose vaikai rinko mėgiamiausią personažą, jį pasigamino ir kartu su savo personažais dalyvavo teatralizuotoje šventėje Gruzdžiuose. Kairių, Bubių, Kuršėnų, Varputėnų, Gruzdžių, Žadžiūnų, Naisių Gilaičių, Paežerių, Šiupylių, Voveriškių bibliotekose sukurti knygų personažai: pelės, fėjos, meškinai, raudonkepuraitės, Pepė Ilgakojinė, Kakė Makė, kempiniukas, boružėlės ir kt. atvyko į Gruzdžius *(žr. 7 nuotr.)* . Šventės metu Gruzdžių Augustino Griciaus bibliotekoje Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus vedėja Aldona Šiaulienė pristatė pranešimą „Knygvežiukas – netikėtų atradimų erdvė“, buvo surengtas seminaras „Tu gali prakalbinti lėlę“, kurio metu Rokiškio rajono Bajorų kultūros namų lėlių teatras „ČIZ“ lėlininkės pristatė lėlių gaminimo edukaciją.

7 nuotr. „Personažų šėlsmas“ Gruzdžiuose. Nuotr. Robertos Rasikienės.

Gruzdžių bibliotekos darbuotojos rengia edukacinius užsiėmimus visoms amžiaus grupėms. Kiekvieną antradienį į Gruzdžių Augustino Griciaus biblioteką renkasi moterys, mėgstančios rankdarbius ir norinčios išmokti pasigaminti originalų papuošalą ar dovaną savo rankomis. Kai kurios be rankdarbių neįsivaizduoja savo gyvenimo. Labai džiugu, kai dalyvės atsineša savo rankdarbius, pasidalina patirtimi, bei noriai mokosi kitų išbandyti ir naujas sritis. Svarbu, kad visa tai būtų pritaikyta gyvenime: delmonai, riešinės, juostos, nertos kepurėlės, karpiniai. Prieš pradedant naują darbelį susipažįstama su literatūra, surinkta medžiaga bei daug metų senelių skrynioje užmirštu rankdarbiu *(žr. 8 nuotr.)*.

8 nuotr. Edukacinis užsiėmimas Gruzdžių Augustino Griciaus bibliotekoje. Nuotr. Jurgitos Jasiškytės.

Bibliotekoje netrūksta užsiėmimų ir vaikams. Spalio 17 dieną Gruzdžių Augustino Griciaus bibliotekoje vyko edukacinė pamokėlė „Teatrinės lėlės – kas tai?“. Gruzdžių gimnazijos pirmosios klasės mokiniai ir jų mokytoja Eglė Mumgaudienė apsilankė bibliotekoje turėdami svarbų tikslą. Jie norėjo, kuo daugiau sužinoti, apie lėlininko profesiją. Bibliotekos lėlių teatro „Stebuklingas lagaminas“ vadovė, vyresnioji bibliotekininkė Jurgita Jasiškytė papasakojo, ką turi mokėti lėlių teatro aktorius, režisierius *(9 nuotr.)*. Taip pat pademonstravo lėles, sukauptas per ilgus darbo metus, o ir patiems vaikams teko pabūti lėlių teatro aktoriais ir pabandyti vaidinti su lėle. Vaikai įsitikino, kad tai nėra lengva profesija. Turi būti drąsus, kūrybingas, darbštus, mokėti išsisukti iš įvairiausių sudėtingų situacijų.

9 nuotr. Pirmokai edukacinio užsiėmimo metu Augustino Griciaus bibliotekoje. Nuotr. Eglės Mumgaudienės.

Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka glaudžiai bendrauja su Šiaulių miesto savivaldybės viešąja biblioteka, kartu organizuoja renginius. Šia idėja vedini, žiemiškai baltą lapkričio 29-osios popietę Kairių bibliotekoje vyko neįprastas kiniško modulinio origami užsiėmimas. Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos specialistė kultūrinei-edukacinei veiklai Agnė Kemzūraitė papasakojo origami istoriją. Užsiėmimo metu bibliotekos lankytojai mokėsi iš popieriaus išlankstyti laumžirgį. Kairių bibliotekos bendruomenės nariai buvo sužavėti, kokie stebuklai gimsta iš paprasto popieriaus lapo. Rankų darbo dovanos – mieliausios ir nuoširdžiausios.

Literatūrinis protmūšis vaikams – Lietuvos Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros departamento inicijuotas projektas, skirtas Bibliotekų metams. Protmūšis skirtas jaunajai kartai, kuriuo siekiama, pasitelkus žaidimą, propaguoti skaitymo kultūrą, skatinti vaikų susidomėjimą knygomis, padėti jiems atrasti gerą, vertingą literatūrą, pademonstruoti vaikams, kad skaitymas gali būti linksmas užsiėmimas. Protmūšiai vyko Raudėnų, Gruzdžių Augustino Griciaus, Kuršėnų Vytauto Vitkausko vaikų literatūros skyriuje ir Kairių bibliotekose.

Gruodžio 6 d. Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekos vaikų literatūros skyrius pakvietė Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos, Pavenčių mokyklos ir Daugėlių pagrindinės mokyklos 3–4 klasių mokinius sudalyvauti literatūriniame protmūšyje (*žr. 10 nuotr.*). Renginį vedė Vaikų ir jaunimo literatūros departamento (VJLD) Tyrimų ir sklaidos skyriaus vadovė Inga Mitunevičiūtė ir profesionali aktorė Virginija Kuklytė.

10 nuotr. Protmūšio dalyviai Kuršėnuose. Nuotr. Jonetos Filinskės.

Rugsėjo 15 d. Kuršėnų Vytauto Vitkausko bibliotekoje vyko susitikimas su žurnaliste, naujienų portalo „Etaplius.lt“ redaktore Irma Gudžiūne. Žurnalistė susirinkusiems papasakojo apie savo veiklą įvairiose medijų srityse: dienraštyje, savaitraštyje, naujienų portale, radijuje ir televizijoje. Kiekviena patirtis skirtinga ir suteikė galimybę pažvelgti į žurnalistinį darbą iš įvairių

pusių. Antroje susitikimo dalyje vyko praktinis užsiėmimas. Redaktorė pateikė trumpą vienos vagystės situaciją. Dalyviai kūrė pavadinimą, rašė straipsnį, savaip dėliojo detales. Lauryno Ivinskio gimnazijos mokinys Lukas Petrauskas išradingiausiai ir šmaikščiausiai visiems susirinkusiems pateikė savo parengtą straipsnį. Norintiems artimiau susipažinti su žurnalistiniu darbu, I. Gudžiūnė pakvietė apsilakyti „Etaplius“ būstinėje. Taip pat palinkėjo kiekvienam rasti gyvenime sau mėgstamą sritį, kurioje ir galėtų mokytis, tobulėti ir dirbti.

Gruodžio 18 d. Žadžiūnų biblioteka, kartu su kaimo bendruomene pakvietė vaikučius ir jų tėvelius į adventinį – kalėdinį renginį „Balto angelo belaukiant“ (*žr. 11 nuotr.)*. Renginio vedančioji Vilma Skirmantaitė-Čiūdarienė supažindino vaikus ir jų tėvelius su senaisiais advento papročiais ,šoko, žaidė adventinius žaidimus, atsakinėjo į klausimus.

11 nuotr. „Balto angelo belaukiant“ Žadžiūnuose. Nuotr. Onos Skirmantienės.

Vaikučiai degė vandenyje plaukiojančias žvakutes su būsimų 2017 metų linkėjimais. Renginio metu bibliotekininkė Ona Skirmantienė pristatė knygų parodą vaikams „Nepamirškime senolių papročių“. Į renginį atvyko ir Radviliškio rajono Šniūraičių kultūros namų jaunimo dramos teatro studija, vadovaujama Audronės Motiejūnienės. Buvo rodomas spektaklis „ Ropė“. Vaikučius linksmieji spektaklio personažai labai sužavėjo.

Bibliotekų darbuotojai dalyvavę aktyviuose projektiniuose mokymuose „Susipažink su Šiaulių rajonu kitaip“ su dideliu entuziazmu užsiėmė nauja veikla. Varputėnų bibliotekos bibliotekininkė Vida Bernotienė į šią veiklą įtraukė įtraukė net keletą savanorių. Fiksavo įdomiausias Varputėnų vietoves ir architektūrinius paminklus: Laumės akmenį, Varputėnų bažnyčią, dvarą, Martyno akmenį, Blizgės kalną ir kt. Sugalvota įdomių užduočių įtraukiant ir vietos gyventojus. Rugsėjo 17 d. susirinkusi Varputėniškių komanda patikslino parengtą maršrutą „Susipažinkime su Varputėnų lobiais“ (*žr. 12 nuotr.*). Maršrutą išbandė ir įveikė 7 dalyvių komanda. Maršrutą aktyvūs dalyviai įveikė per 3 valandas. Dviračiais ir pėščiomis įveikta apie 10 kilometrų. Buvo įvykdytos visos patikslintos užduotys, išbandytas programėlės „Actionbound“ veikimas. Puiki nuotaika, geros emocijos ir naujai atrastos vietos sužavėjo jaunimą. Tikimasi, kad tai bus ne vienintelis maršrutas Varputėnų apylinkėse ir jaunimas aktyviai įsijungs į savo krašto pažinimą.

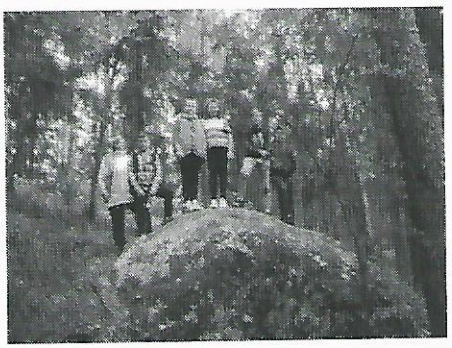

12 nuotr. Akimirkos iš turistinio žygio „Susipažinkime su Varputėnų lobiais. Nuotr. Vidos Bernotienės.

Mėgiami šventiniai vakarai bibliotekose. Šiupylių biblioteka sukvietė šiupyliečius į kalėdinį padėkos vakarą „Kalėdų paštas“. Renginyje dalyvavo Šiupylių bibliotekos globėja, Šiupylių kaimo bendruomenės pirmininkė Asta Lengvenienė, eiliuotojų klubas „Jam nežinant“, vaikų būrelis „Smalsučiai“ ir aktyvūs bibliotekos skaitytojai. Bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Salvinija Šeškauskienė pasidžiaugė dovanotomis knygomis ir įteikė padėkas Jurgitai Šidlauskienei, Arūnui Calkauskui, Angelei Prževalskienei už geranorišką paramą Šiupylių bibliotekai „Knygų Kalėdų akcijoje“. Apdovanoti geriausi 2016 metų Šiupylių bibliotekos skaitytojai. Kalėdinio pašto sveikinimai pradžiugino visus svečius. Vakaro metu Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos mokinė – akordeonistė Beatričė Liutkutė grojo nuotaikingas kalėdines melodijas, Gruzdžių gimnazijos pirmos klasės mokinė Gabija Girdžiūtė padainavo smagias kalėdines daineles.

Bibliotekose vykdoma įvairiapusė veikla. Raudėnų bendruomenė Artrito dieną paminėjo su šiaurietiškomis lazdomis rankose. Šią galimybę suteikė Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Šiaurietiškasis ėjimas – vaikščiojimas su lazdomis – populiarėja visame pasaulyje, kaip aktyvus laisvalaikio leidimo, kūno ir sielos sveikatinimo būdas. Apie visa tai susirinkusiems papasakojo ir pademionstravo VSB specialistė Skaistė Grigytė. Prisimatavus lazdas, atlikus įvairius pratimus dalyviai leidosi į energingą žygį (*žr. 13 nuotr.*), kalbėdami, kad pats laikas, grįžus į biblioteką, pasidomėti plačiau apie šiaurietiško ėjimo naudą.

13 nuotr. Žygis su šiaurietiškomis lazdomis. Nuotr. Danutės Slavinskienės.

12. Mokamos paslaugos. Bibliotekose vartotojams teikiamos kopijavimo, nuskaitymo, laminavimo, perkėlimo į elektronines laikmenas, bibliografinių sąrašų sudarymo paslaugos. Ataskaitiniu laikotarpiu mokamas paslaugas teikė 26 struktūriniai teritoriniai padalinai. Per metus vartotojams padarytos VBS 8 475 (-588) kopijos, MF – 698 (+207), KF – 7 777 (-795). Už suteiktas mokamas paslaugas surinkta 398,40 Eur pajamų. Kopijavimo paslaugų poreikis mažėja, nes daugelyje seniūnijų pradėta kopijavimo paslaugas teikti nemokamai.

13. Bibliotekos įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene. Svarbu ne tik sukurti, bet ir nuolat palaikyti bei atnaujinti bibliotekos įvaizdį. Tai vienas pagrindinių uždavinių. Įvaizdžio kūrimas pirmiausia prasideda nuo bibliotekos patalpų, jos padeda vartotojui suformuoti nuostatą, kad biblioteka patraukli įstaiga. Šiltos ir jaukios, erdvios patalpos leidžia vartotojams pajusti komfortą. Nors dar ne visos rajono bibliotekos tokios šiltos, bet pamažu artėjame prie to. Bibliotekose nuolat vyksta renginiai, atnaujinamos parodos. Svarbi įvaizdžio dalis – paslaugų kokybė. Kurdami įvaizdį, niekada nepamirštame apie aptarnavimo kultūrą. Bibliotekos ne tik kaupia informaciją, bet ją ir skleidžia. Viešosios bibliotekos specialistai apie bibliotekose vykstančius renginius kiekvieną mėnesį teikia informaciją spaudoje ir interneto svetainėje. Bibliotekininkai rašo savo bibliotekų metraščius, istorijas, kronikas, šiuos darbus eksponuoja kraštotyrinių renginių metu. Ataskaitiniais metais parengti 521 (+20) informaciniai straipsniai spaudoje ir internetinėje erdvėje: **https://www.siauliuraj.lt/;http://biblioteka.w3.lt; ttp://siauliuregionobibliotekos.blogspot.com/** Šiaulių rajono savivaldybės interneto svetainėje **https://www.siauliuraj.lt/**, viešosios bibliotekos internetiniame puslapyje **http://biblioteka.w3.lt**. Informacija apie svarbiausius Viešosios

bibliotekos ir struktūrinių padalinių renginius publikuota profesiniame žurnale ***Tarp knygų,*** Šiaulių rajono savivaldybės internetinėje svetainėje – https://www.siauliuraj.lt, regionų bibliotekų tinklaraštyje – http://siauliuregionobibliotekos.blogspot.com, portaluose: http://3erdve.lt/naujienos/projekto-bp2-naujienos, http://kursenai.lt, http://www.lbd.lt/, http://www.knygukaledos.lt/#!renginiai-bibliotekose/. Informacija apie vykdomas akcijas, viktorinas, konkursus parengiama ir skelbiama Šiaulių rajono savivaldybės bei bibliotekos portaluose: http://www.siauliai-r.sav.lt, http://biblioteka.w3.lt. 2016 m. parengta „Šiaulių rajono 2017 metų kalendoriaus" elektroninė versija, kuri patalpinta atnaujintoje, Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos internetinėje svetainėje http://biblioteka.w3.lt/siauliu-rajono-2017-metu-kalendorius/. Tęsiamas bibliografinis sąvadas bibliotekos puslapiui internete „Šiaulių rajono žymūs žmonės".

IV. INFORMACINĖ IR KRAŠTOTYRINĖ VEIKLA

Informacinės visuomenės kūrimas, kraštotyros informacijos sklaida, kraštotyros fondo kūrimas, tolimesnė LIBIS plėtra, bibliografijos įrašų kaupimas elektroniniame kataloge, rajono laikraščių straipsnių analizinių aprašų kūrimas – svarbiausios šios veiklos kryptys. Iš viso elektroniniame ir korteliniuose kataloguose yra 99 282 bibliografiniai įrašai.

1. LIBIS PĮ diegimas. 2004 m. bibliotekai įsijungus į Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemą (LIBIS) Analizinės bibliografijos posistemį buvo rengiami ir nuolat siunčiami vietinės spaudos straipsnių analiziniai įrašai į Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centrą. Į elektroninį LIBIS katalogą suvesta 31 050 bibliografinių įrašų.

2.Informacinis fondas: dydis, komplektavimo tematika. Informacijos ir kraštotyros skyriaus fondą sudaro 6 589 (-515) fiz. vnt., per metus fondas papildytas tik 68 (-112) fiz. vnt., dokumentų, nurašyta 172 (-68) fiz. vnt. pasenusio turinio ir nebeaktualių leidinių.

3. Internetas. Prieiga prie interneto naudojasi visų miesto ir kaimo struktūrinių teritorinių padalinių lankytojai. Interneto seansų skaičius:

- Viso 21 559 (-9 558). Iš jų:
- MB – 4 778 (-1 071);
- KB – 16 781 (-8 487).

Virtualių apsilankymų skaičius:

- Viso 19 802 (-9 100). Iš jų:
- MB – 4 778 (-1 118);
- KB – 15 024 (-7 892).

4. Informacinės užklausos.Įsitvirtinus bibliotekose elektroninėms informacinėms technologijoms, atsirado puiki galimybė atsakyti į bene visas vartotojų užklausas. 2016 m. rajono bibliotekų darbuotojai atsakė į 4 043 (+115) užklausas. (*žr.* 11 *pav.*). MB atsakyta į 378 užklausas, KB – 1 255. Kasmet kaimo struktūrinių padalinių lankytojai elektroninėmis priemonėmis užklausų pateikia daugiau, bet mažėja užklausų skaičius miesto bibliotekoje. Atsakant į užklausas naudojamos įvairios informacijos priemonės, lietuviškos ir užsienio duomenų bazės: NAXOS Music Library, EBSCO Publishing, Infolex, LIBIS, kartotekos, katalogai, enciklopedijos, informaciniai ir bibliografiniai leidiniai.

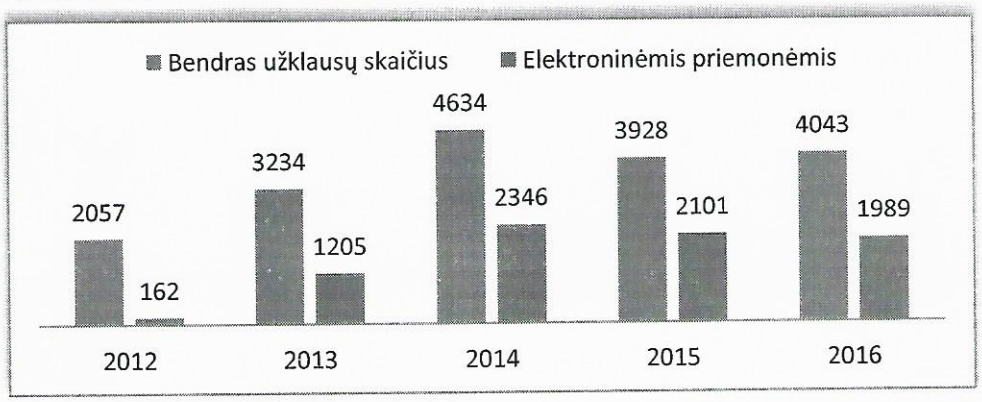

11 pav. Užklausų ir informacijų skaičius 2012-2016 m.